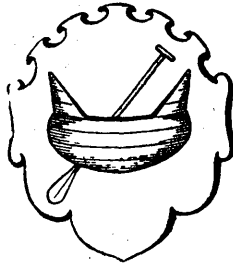

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, parter, tel. 28-00.
Adminstr. czynna od g. 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ceny ogłoszeń: Zwyczajne: 1ª kolumna — zł 50.—; 1/2 kolumny — zł 25.—; 1/4 kol. — zł. 15; 1/8 kol. — zł. 7.50. Drobne po 5 gr. za 1 wyraz; najmniejsze ogłoszenie gr. 50.

Prenumerata: Miesięcznie zł. 1.—

Cena egzemplarza zł. 0.30.

Nr. 9 (489)

Łódź, dnia 26 lutego 1929 r.

Rok XI

Treść numeru: Exposé budżetowe, wygłoszone przez p. prezydenta B. Ziemięckiego na 2 (III) sesji posiedzeniu Rady Miejskiej — Magistrat m. Łodzi w obronie eksmitowanych — Ruch służbowy za m-c grudzień 1928 r — Sprawozdanie Wydziału Kanalizacji za m-c grudzień 1928 r. — Kronika Miejska. — Z życia miast polskich. — Ogłoszenia.

Exposé budżetowe

wygłoszone przez p. prezydenta Bronisława Ziemięckiego

na 2 (III sesji) posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 19 lutego 1929 r.

Gdy w roku ubiegłym przedstawiałem Radzie Miejskiej, w imieniu Magistratu, preliminarz budżetowy, mogłem mówić prawie wyłącznie o naszych zamiarach. Dziś, jestem w położeniu szczęśliwszem, oprzeć się bowiem mogę na zdobytem doświadczeniu, a przeważna część naszych zamierzeń to kontynuowanie poczyniń już dokonywujących się.

Im głębiej wnikamy w potrzeby miasta, tem jaskrawiej zarysowuje się dysproporcja pomiędzy ogromem potrzeb, a możliwością ich zaspokojenia. O szczyptych ramach naszego budżetu świadczą dane, dotyczące wydatków komunalnych w zł. na 1 mieszkańca. Wynoszą one dla Łodzi na rok 1928/29 według naszych danych 49,50, według p. Porowskiego (art. w „Samorządzie Miejskim”) wskutek przyjęcia mniejszej ilości mieszkańców — 59,31 zł.

W innych większych miastach Polski wypada wydatków zwyczajnych na 1 mieszkańca: Kraków — 107,91; Warszawa — 105,48; Bydgoszcz 63,64; Wilno — 52,95; Poznań — 107,72; Lwów — 94,55; Lublin — 54,52; Białystok — 46,43; Częstochowa — 40,76.

Jeśli oprzemy się na tych samych danych, to Łódź wśród 10 największych miast polskich przedstawia się jak następuje, biorąc za podstawę wydatki na 1 mieszkańca.

Tym razem bierzemy wydatki w 5 głównych dziedzinach gospodarki miejskiej: 1) zdrowie publiczne, 2) oświata, 3) opieka społeczna, 4) drogi i place, 5) administracja ogólna. Dane z budżetów na r. 1927/28.

Łódź zajmuje w dziale **oświaty** miejsce 2-ie (6,73), miejsce 1-sze Warszawa (10,87), 3. Poznań (6,72), 4. Bydgoszcz (6,60), 5. Częstochowa (4,39), 6. Lwów (4,17), 7. Kraków (3,66), na końcu Lublin (2,45).

W dziale **zdrowotności** Łódź zajmuje 5-te miejsce — 10,22. 1. Warszawa — 17,76, 2. Poznań — 14,52, 3. Kraków — 14,29, 4. Wilno — 11,15. I tu na końcu kroczy Lublin z cyfrą — 2,84 zł.

• W dziale **opieki społecznej** jesteśmy na 7-em miejscu — 6,29. 1. Poznań — 10,11, 2. Warszawa — 10,04, 3. Częstochowa — 7,09, 4. Lublin — 7,00, 5. Bydgoszcz — 6,84, 6. Lwów — 6,30. Na końcu Wilno — 4,74.

Najgórzej przedstawia się sprawa w dziale **dróg i placów**, jesteśmy bowiem tu na 9-em miejscu — 1,94. 1. Warszawa — 13,14, 2. Lwów — 9,25, 3. Kraków — 8,33, 4. Poznań — 6,12. Za nami jest już tylko Wilno — 1,68.

Dane dotyczące **administracji ogólnej** trzeba przyjmować z zastrzeżeniem wobec różnych metod ich obliczania. — Jesteśmy tu na **5-em miejscu** — 10,10. — 1. Kraków — 26,04, 2. Lwów — 17,78, 3. Poznań — 11,24, 4. Bydgoszcz — 10,31, 5. Częstochowa — 9,11, 6. Warszawa — 9,01. Na końcu Białystok — 5,74.

Na szczupłość naszego budżetu wpływa nadewszystko brak większych przedsiębiorstw własnych, wskutek czego blisko 81% naszych dochodów czerpiemy ze źródeł podatkowych. I to źródło nie jest wyzyskane zbyt intensywnie, o czym świadczy stosunkowo nieznaczna suma podatków na 1 mieszkańca — na rok przyszły wynosząca zł. 41,50; w roku zaś bieżącym — 37,30.

Kwota opodatkowania na 1 mieszkańca była w roku 1928/29: dla Krakowa 48 zł., dla Lwowa 58 zł., dla Warszawy 55 zł.

Zagranicą obciążenie podatkami jest znacznie większe. Jest ono np.: w Berlinie 78,7 zł., w Wiedniu 94,2 zł., w Kopenhadze 190,4 zł.

Sądzę że — zwłaszcza w związku z takimi inwestycjami jak kanalizacja, a w przyszłości wodociągi — jest możliwość dodatkowego obciążenia tych obywateli, którym inwestycje te przyniosą szczególną korzyść.

Składając w całość budżety poszczególnych działów, musimy być przygotowani na to, iż pominięte być muszą często potrzeby nawet ważne i pilne, iż inne znów tylko w nieznacznym mogą być uwzględnione zakresie. Twarda konieczność równowagi budżetowej i realności budżetowej, każe nam uwzględnić to tylko i w takim tylko stopniu, jak na to pozwalają ramy, zakreślone przez przewidywane wpływy.

W bieżącym roku budżetowym mieliśmy możliwość w daleko większym zakresie łożyć na inwestycje dzięki otrzymanym znacznym kredytom. Aczkolwiek bowiem pożyczka zagraniczna została odroczone wskutek decyzji Ministerstwa Skarbu, otrzymaliśmy na poczet przyszłej pożyczki zagranicznej dwa miliony dolarów z Banku Gospodarstwa Krajowego. Otrzymane kredyty na inwestycje pozwoliły nam jednocześnie odciążyć budżet zwyczajny drogą przelania wpływów z tego budżetu na zaspokojenie codziennych normalnych potrzeb miasta; w szczególności odbiło się to dodatnio na zaspokojeniu potrzeb w dziedzinie opieki społecznej, zdrowia publicznego i oświaty.

Zaciągnięte kredyty zwiększyły coprawda zadłużenie miasta, zostały one jednak zużyte na trwałe inwestycje, mianowicie na: domy robotnicze, kanalizację i teren na budowę cegielni. Dzięki temu znacznie się powiększyła wartość majątku miejskiego.

Długi miasta , które na dzień 31/III 1928 r. wynosiły: —	10.884.486 zł.
wynoszą obecnie	30.909.216 „
w tem przerachowane pożyczki obligacyjne	4.610.003 „
pożyczki rządowe na inwestycje	26.275.598 „
długi hipoteczne	23.613 „

Majątek miasta oceniony był w dniu 31/III 1928 r.

na sumę	71.810.576 zł.
Obecnie wartość tego majątku wynosi	93.275.000 „

Budżet zwyczajny na rok 1929/30 prelinujemy:

we wpływach	30.784.878 zł.
w wydatkach	29.448.132 „

nadwyżkę wpływów zwyczajnych nad wydatkami przelewamy do budżetu nadzwyczajnego, w którym prelinujemy:

wpływy nadzwyczajne	23.828.254 zł.
wydatki	25.165.000 „
przedsiębiorstwa komunalne we wpływach	16.898.351 „
i tyleż w wydatkach.	

Ogólna więc suma, zarówno we wpływach, jak i w wydatkach stanowi 71.511.483 zł.

Jak widać z tego zestawienia, prelinujemy na rok przyszły wpływy większe, niż te, które figurują w preliminarzu na rok bieżący — 26.508.040 zł.

Podwyższenie to jest uzasadnionem, gdyż już wykonanie budżetu za rok 1927/28 wykazało we wpływach prawie 30 milionów zł., a w roku bieżącym osiągnęliśmy z podatków i opłat sumę mniej więcej taką samą w ciągu 10 miesięcy, jaką prelinowaliśmy na cały rok. To też, gdy na rok bieżący przewidywaliśmy wpływy z podatków i opłat miejskich 21.871.202. zł., prelinujemy na rok przyszły 24.561.431 zł., czyli więcej o 2.690.229 zł.

Ten wzrost wpływów podatkowych tłumaczy się ustabilizowaniem warunków ekonomicznych przemysłu łódzkiego i polepszeniem konjunktury gospodarczej. oraz wzrostem komornego, dzięki czemu wzrastają kwoty z dodatku do państwowego podatku od nieruchomości oraz z podatku od lokali.

W tych dwóch rodzajach podatków oraz z dodatku do państwowego podatku przemysłowego, dodatku do państwowego podatku od spożycia, zużycia wzgl. produkcji oraz z udziału w państwowym podatku dochodowym przewidujemy wpływy wyższe niż na rok bieżący. Prelinujemy również wyższą kwotę z podatku od zbytku mieszkaniowego, którą mamy nadzieję osiągnąć dzięki nowemu statutowi.

Zwiększeniu ulegają również wpływy z przedsiębiorstw miejskich, które w preliminarzu na rok bieżący wynoszą 1.950.153 zł.
na rok przyszły zaś 2.836.399 „

Tak znaczne podwyższenie kwoty uważamy za uzasadnione, gdyż już wykonanie budżetu za rok 1927/28 dało nam kwotę 2.205.835 zł.

Wzrost ten tłumaczy się rosnąciami obrotami wszystkich trzech koncesjonowanych przedsiębiorstw: Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego oraz Rzeźni Miejskiej, dzięki czemu wzrastają wpływy, przelewane na mocy koncesji na rzecz miasta.

Przechodząc do charakterystyki wydatków, podkreślić należy przede wszystkim znaczny wzrost wydatków personalnych we wszystkich wydziałach. Dzieje się to wskutek uwzględnienia 15%-go dodatku do poborów, który nie figurował w preliminarzu na rok bieżący, oraz wskutek znacznych zmian w ilości etatów i wysokości stopni służbowych, zgodnie z nowymi statutami, zatwierdzonymi przez Radę Miejską. Ogólna ilość etatów została podwyższona z 1639 do 2012 czyli o 373, co stanowiłoby wzrost o 22,76%. Cyfra ta jednak nie świadczy o faktycznym powiększeniu w tym stopniu ilości pracowników zatrudnionych w Zarządzie Miejskim. Znaczna bowiem ilość zatrudniona jest poza etatem, to też przeniesienie ich na etat nie powiększy wydatków, wywoła tylko przeniesienie odpowiednich kwot z wydatków rzeczowych na wydatki personalne.

Faktyczny wzrost ilości pracowników, zatrudnionych obecnie, w porównaniu do stanu na 1/XII. 1927 r. wynosi 210 osób, co stanowi powiększenie o 9,1%. Jeśli zaś uwzględnimy, iż w tym okresie uruchomione zostały lub przejęte dwie nowe instytucje: Biuro Adresowe i Urząd Przemysłowy, zatrudniające razem 63 osoby, to powiększenie się personelu w dawnych wydziałach Magistratu stanowi 6,3%.

Uważaliśmy też za konieczne podwyższyć stopnie służbowe dla niektórych stanowisk. Ramy dotychczasowych statutów nie pozwalały na awansowanie urzędników częstokroć uzdolnionych i mających za sobą szereg lat pracy. Nadto, przy angażowaniu sił nowych, niskie stopnie służbowe uniemożliwiają angażowanie ludzi z dostatecznymi kwalifikacjami. Dotyczy to przede wszystkim Wydziału Budownictwa.

Przechodzę do analizy wydatków poszczególnych wydziałów, przy czem mówić będę tylko o wydatkach znaczniejszych, pozostawiając uzasadnienie innych do dyskusji szczegółowej.

W Wydziale Finansowym kwota wydatków została zwiększona znacznie bo o sumę 740.396 zł., co stanowi w stosunku do roku ubiegłego wzrost o 27%.

Wpłynęło na to zwiększenie się oprocentowania pożyczek o 602.477 zł. wskutek znacznych pożyczek, zaciągniętych w roku bieżącym.

Ogółem budżet Wydziału Finansowego przewiduje w przyszłym roku wydatki:

na amortyzację pożyczek	zł. 653.806.—
na oprocentowanie pożyczek	„ 2.401.516.—

Preliminarz **Wydziału Oświaty i Kultury** przewiduje w wydatkach kwotę zł. 6.068.868, co stanowi wzrost w stosunku do roku bieżącego o zł. 730.339.—.

Wydatki na oświatę i kulturę stanowiąc będą w roku przyszłym 20,6% ogólnych wydatków zwyczajnych.

Poza podniesieniem wydatków personalnych, zwyczajka wydatków w tym wydziale wywołana została powiększeniem liczby klas przedszkoli miejskich o 9, powiększeniem liczby wieczornych szkół powszechnych o 4 klasy, a liczby wieczornych kursów dokształcających o 8 klas, przewidzianem otwarciem II Miejskiej Czytelni pism i Wypożyczalni książek dla dorosłych, otwarciem VII Wypożyczalni książek dla dzieci i młodzieży, zaprojektowaną rekonstrukcją Muzeum Miejskiego, przejściem na rzecz miasta zbiorów im. Juliana i Kazimierza Bartoszewiczów, powiększeniem liczby klas miejskich wieczornych szkół zawodowych dokształ-

cających dla młodzieży pracującej w rzemiośle, przemyśle i handlu o 10 i podniesieniem wzgl. wprowadzeniem szeregu drobnych pozycji.

W Wydziale **Opieki Społecznej** wydatki na rok przyszły stanowią będą 4.079.917.— zł. Jest to nieznaczne zwiększenie w stosunku do wydatków roku bieżącego, preliminowanych w kwocie 3.944.711.— zł. — Zauważyć tu jednak należy, iż w roku bieżącym wydatki na opiekę społeczną zostały podwyższone zgórą o 900.000.— zł. jest zatem koniecznością utrzymanie się przez pewien czas mniej więcej na tym poziomie, gdyż kwota ta pozwoliła już na znaczne polepszenie zaopatrzenia instytucji opieki społecznej, oraz rozszerzenie zakresu i wydajności akcji zapomogowych.

Zwiększeniu uległa kwota, przeznaczona na opiekę nad matką i dzieckiem z 1.849.455.— zł. do 2.051.227.— zł.

Większe sumy należało przeznaczyć na domy wychowawcze, wskutek przeniesienia V Miejskiego Domu Wychowawczego do nowego lokalu na ul. Przędzalnianej, oraz uruchomienia nowej instytucji Kolonji Dziecięcej w Romanowie. Przewiduje się większą ilość dzieci, umieszczonych na wychowaniu u rodzin prywatnych ze 150 dzieci, podwyższa się do 250, co powoduje powiększenie odpowiednich pozycji. Ilość dzieci utrzymywanych w zakładach społecznych powiększa się z 80 na 200 dzieci.

W związku z utworzeniem, na mocy ustawy, nowej instytucji opiekunów społecznych, przewidziana została nowa pozycja wydatków w kwocie 10.080.— zł.

Wydatki na opiekę społeczną stanowią 13,8% ogólnej sumy wydatków.

Dział Budownictwa, wydatnie reprezentowany w budżecie inwestycyjnym, w budżecie zwyczajnym zawiera wydatki, stanowiące nieznaczny odsetek bo zaledwie 6%. O ile przy porównaniu z budżetami innych wielkich miast Polski stosunkowy udział w ogólnym budżecie wydatków na oświatę, opiekę społeczną i zdrowotność przedstawia się dodatnio, o tyle w dziale budownictwa jesteśmy na szarym końcu.

Wynika z tego konieczność większego uwzględnienia potrzeb tego działu w przyszłych budżetach ewent. przeznaczenie na rzecz tych potrzeb części nadwyżek wpływów, jeśli one będą.

Preliminarz budżetu zwyczajnego tegoż działu mało odbiega od preliminarza roku poprzedniego. Ogromne potrzeby w dziale konserwacji bruków i przebrukowania ulic mogły być niestety tylko w nieznacznym stopniu uwzględnione. Preliminowano na te cele 450.000 zł. i 366.575 zł., natomiast w budżecie nadzwyczajnym przewidzieliśmy na nowe bruki kwotę 2.000.000 zł. (dwa miliony). Stoimy wobec ciężkiego obowiązku, wynikającego z ustawy budowlanej naprawiania chodników przed posesjami prywatnymi, na ten cel jednak będziemy musieli znaleźć specjalne źródło pokrycia.

Budżet Wydziału Zdrowotności Publicznej na rok 1929/30 w układzie swym różni się nieco od budżetu poprzedniego. Zmiana ta wywołana została rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku, w myśl którego budżet każdego szpitala publicznego, pozostającego pod zarządem związku komunalnego powinien być wyodrębniony z ogólnego budżetu związku, do tego zaś budżetu wchodzi ta tylko suma, jaką przeznacza związek komunalny na utrzymanie szpitala.

W ten sposób budżetu siedmiu miejskich szpitali i prewentorium w Łągielnikach znalazły się w dziale przedsiębiorstw miejskich, względnie w dziale instytucyj samowystarczalnych. Natomiast § 26 budżetu Wydziału Zdrowotności Publicznej na rok 1929/30 wykazuje tylko ryczałtowe sumy w postaci dopłat do utrzymania szpitali przez miasto. Wpływy Wydziału Zdrowotności, wynoszące w preliminarzu na rok bieżący 483.252.00 zł., na rok przyszły podniesione zostały do sumy 669.033.00 zł.

Realność tego podwyższenia potwierdza, zarówno wykonanie budżetu na rok 1927/28, jak i wpływ w roku bieżącym. Wydatki Wydziału Zdrowotności wynosiły w roku bież. — 4.554.991.00 zł., na rok przyszły zostają podwyższone do — 4.875.215.00 zł., czyli o sumę 320.224.00 zł. Stanowią one 17% ogólnych wydatków zwyczajnych.

Poza ogólnymi przyczynami zwiększenia się wydatków personalnych ilość pracowników w tym dziale wzrasta, w związku z powołaniem do życia nowych instytucyj i wprowadzeniem czwartego dnia wolnego od pracy w szpitalach (dotychczas były 3 dni wolne w miesiącu). Podróże węgla, komornego, środków lekarskich, zwiększone opłaty za świadczenia socjalne, oraz rozszerzenie działalności niektórych instytucyj Wydziału Zdrowotności, powodują zwiększenie ogólnej sumy wydatków. W preliminarzach szpitali miejskich przewidziano znacznie podwyższone kwoty na remont, bieliznę i wewnętrzne urządzenia szpitali.

Poszczególne działy uczestniczą w ogólnych wydatkach wydziału w następujący stosunku procentowym:

- 1) administracja ogólna Wydziału (bez weterynarii) 3,5%;
- 2) szpitalnictwo, łącznie z ambulatorjami, doraźną pomocą i walką z gruźlicą 78%;
- 3) sanitarja miejska, łącznie z wychowaniem fizycznym i inspekcją mieszkaniową 14%;
- 4) weterynaria 4,5%.

Preliminarz zwyczajny **Wydziału Gospodarczego** na rok 1929/30 zamyka się po stronie wpływów sumą zł. 375.770.00, po stronie wydatków sumą zł. 1.580.490.00, co w porównaniu z budżetem na rok 1928/29 stanowi zwwyżkę po stronie wpływów o zł. 89.648.00, po stronie wydatków zł. 325.803.00.

Wpływy tego wydziału stanowią 1,2%, wydatki zaś 5,4% ogólnej sumy wpływów wzgl. wydatków.

Na zwiększenie dochodów wpłynęły komorne za lokale w domach urzędniczych przy ul. Podmiejskiej oraz w kolonji robotniczej przy ulicy Srebrzyńskiej.

Wydatki Wydziału wzrastają, oprócz przyczyn ogólnych, wskutek powstania szeregu nowych budynków miejskich i co zatem idzie, zaangażowania nowego personelu oraz wskutek przewidywanych w szerszym zakresie napraw budowlanych na posesjach miejskich, w myśl zarządzeń władz policyjno-budowlanych i sanitarnych.

Najbardziej wzrasta wydatek na oświetlenie miasta, wskutek wzmoczonego oświetlenia, zwłaszcza ulic na krańcach. Kwota ta z 442.746.00 zł. w roku bieżącym, wzrośnie w roku przyszłym do sumy 557.129.00 zł., czyli o 114.383.00 zł.

Biuro adresowe przejęte przez miasto od rządu, które dawniej było instytucją samowystarczalną, staje się obecnie znacznym ciężarem finan-

sowym, gdyż wzrasta jego zakres działania wskutek przejścia czynności meldunkowych, wykonywanych przez policję, natomiast zostały zniesione opłaty meldunkowe.

Ponieważ Rząd, wkładając na Gminę te nowe obowiązki, nie wskazał źródeł pokrycia, domagamy się specjalnej na ten cel dotacji rządowej, ażeby stało się zadość § 69 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych. Dlatego też podwyższając kwotę wydatków Biura Adresowego do 235.188.00 złotych, prelinujemy takąż sumę po stronie wpływów.

Wydatki zwyczajne **Wydziału Plantacyj Miejskich** wzrosną w roku przysłym do sumy 766.933.00 zł. w porównaniu do roku bieżącego o złotych 83.039.00.

Na zwyczaję tę wpływa wzrost wydatków personalnych, oraz podwyższenie kwot prelinowanych na konserwację istniejących parków, w związku ze zwyczają cen na materiały i robociznę.

Wydatki tego wydziału stanowią 2,7% ogólnych wydatków zwyczajnych.

Budżety pozostałych biur i wydziałów Zarządu Miejskiego wykazują nieznaczne odchylenia w stosunku do budżetu na rok bieżący i uwarunkowane są przeważnie zwiększeniem się wydatków personalnych.

Projektowane jest utworzenie nowego wydziału **Urzędu Kontroli**, dla którego przewidziana jest kwota wydatków 29.650.00 zł.

W ogólnem zestawieniu budżetów administracyjnych Zarządu m. Łodzi na rok 1929/30 według układu wydziałowego kwoty przeznaczone na subsydja zostały wyodrębnione i umieszczone w oddzielnej rubryce, zamykającej się ogólną sumą 1.081.460 zł., podczas gdy w roku poprzednim suma ta wynosiła 1.158.886 zł.

Staraliśmy się unikać rozdrabniania sum subwencyjnych i zredukować ogólną kwotę na ten cel przeznaczoną, musieliśmy jednak uwzględnić niektóre instytucje, którym subsydja zostały bądź zwiększone, bądź przyznane na nowo.

Nową jest pozycja na budowę bursy dla szkoły włókienniczej w kwocie 100.000 zł., co stanowić ma wraz z kwotą 25.000 zł. na sierociniec żołnierski udział miasta w fundacji dla uczczenia dziesięciolecia niepodległości.

Podwyższoną została z 60.000 zł. na 100.000 zł. subwencja dla Wolnej Wszechnicy. Subwencje według poszczególnych działów, według układu rządowego, przedstawiają się jak następuje:

oświata	zł.	312.300
kultura i sztuka	"	153.000
zdrowie publiczne	"	86.500
opieka społeczna	"	125.000
popieranie przemysłu i handlu	"	152.160
bezpieczeństwo publiczne	"	250.000
różne	"	2.000

Ogółem zł. 1.081.460

Pozatem w budżetach wydziałów mieszczą się następujące pozycje, mające charakter subwencji:

subsydja dla ochron społecznych	71.351 zł.	83.950 zł.
Miejska Galeria Sztuki	12.000 „	8.000 „
Teatr Miejski	272.000 „	200.000 „
Szerzenie kultury muzycznej	33.000 „	33.000 „
	<u>389.351 zł.</u>	<u>324.950 zł.</u>

Podział instytucyj subsydjowanych według ich charakteru narodowościowego podany został w referacie p. wiceprez. Wielińskiego*). Zaprzecza on wersjom o upośledzeniu instytucyj polskich, potwierdza natomiast naszą stałą i świadomą tendencję uwzględniania potrzeb mniejszości narodowościowych w stopniu, odpowiadającym znaczeniu i napięciu tych potrzeb oraz liczebności danej grupy narodowościowej.

Po zesumowaniu kwot subwencji obu rodzajów otrzymujemy w roku bież. 1.547.237 zł., w roku przyszłym 1.406.410 zł.

Budżet przedsiębiorstw komunalnych w wydatkach i wpływach zawierał w roku 1928/29 ogólną kwotę 12.829.765 zł., w roku 1929/30 zamyka się sumą 16.898.351 zł.

Dla porównania wyeliminujemy z obu budżetów wydatki na kanalizację, które w budżecie roku bież. stanowiły kwotę 5.000.000 zł., na przyszły zaś rok przewidziane są w wysokości 4.500.000 zł., nadto wyeliminujemy z budżetu na rok przyszły wydatki na szpitale w sumie 2.710.000 złotych. Otrzymamy w budżecie roku bież. kwotę 7.829.765 zł., w budżecie zaś roku przyszłego 9.687.804 zł. Na różnicę stanowiącą 1.858.039 zł. składają się przede wszystkim zwiększone obroty Gazowni Miejskiej (zamiast 3.439.912 zł. — 3.848.449 zł.), nowe przedsiębiorstwo „Majątki Rolno-Leśne“, którego budżet wynosić ma 376.260, a które zostało utworzone dzięki nabyciu przez miasto majątków Rszew i Romanów, zwiększone obroty kinematografu oświatowego, warsztatów pracy dla kobiet i mężczyzn (z 80.000 na 222.857 zł.), szwalni miejskiej (z 68.048 na 129.132), warsztatów reparacyjnych (z 425.000 na 560.000), gospodarstwa mlecznego (z 86.662 na 136.189) i garażu samochodowego (ze 138.407 na 293.104).

Przechodząc do budżetu nadzwyczajnego zaznaczyć muszę na wstępie, iż posiada on charakter inny, niż budżet zwyczajny, nie tylko ze względu na odmienny rodzaj potrzeb w nim uwzględnionych, ale i na metodę realizacji.

Gdy mowa o budżecie zwyczajnym, możemy z dużym stopniem prawdopodobieństwa przewidzieć źródła finansowe, dające pokrycie wydatków, biorąc za podstawę wymiar podatków i wpływy z nich jak również z przedsiębiorstw miejskich w roku bieżącym. Inaczej się przedstawia sprawa, gdy przechodzimy do wpływów, mających pokryć wydatki nadzwyczajne. Ogromne potrzeby codziennej gospodarki miejskiej pozwalają na wykrojenie nieznaczonej jedynie sumy i przelanie jej do budżetu nadzwyczajnego. Wynosi ona w preliminarzu na rok przyszły 1.336.746 zł. Ażeby sprostać zadaniom, nakreślonym w budżecie inwestycyjnym, sięgnąć musimy do źródeł kredytowych, to też najznaczniejsza część wpływów w tym budżecie stanowią pożyczki w kwocie 23.245.072 zł. Przewidywać możemy również inne źródła pokrycia wydatków inwestycyjnych. Tak na przykład mamy nadzieję zwrotu należności ze strony Skarbu Pań-

*) Patrz Nr. 5 „Dz. Zarządu m. Łodzi“ z dnia 29. I 1929 r.

stwa z tytułu ściągniętego podatku dochodowego w kwocie przekraczającej 1.000.000 zł.

Możliwym jest uzyskanie pewnych dochodów już w przyszłym roku budżetowym z parcelacji Łągiewnik. Nadto gdyby ewolucja zwyczajnych wpływów miejskich przedstawiała się w przyszłym roku tak pomyślnie jak w latach ostatnich, osiągnęlibyśmy nadwyżkę, którą zużylibyśmy również na potrzeby inwestycyjne.

Wszystkie jednak wymienione źródła są tego rodzaju, iż kwoty, które mogą być z nich osiągnięte, nie mogą jeszcze figurować w preliminarzu budżetowym. Dlatego też nasze przewidywania, mające wyraz w budżecie, musielibyśmy głównie oprzeć na pożyczkach.

Wobec tego, iż brak nam pewności, czy i w jakim stopniu dochody te będą uzyskane, oraz w jakich rozmiarach zdołamy osiągnąć kredyty dla miasta, uzależniamy przeto realizację naszych zamierzeń inwestycyjnych od stopnia ziszczenia się przewidywań co do wpływów.

Na czoło wszystkich zadań inwestycyjnych wysuwają się: dalsza budowa domów robotniczych na Polesiu Konstantynowskim (10 milionów), dalsza budowa kanalizacji (4.500.000), budowa cegielni na zakupionym w tym celu terenie Rszewa (1.500.000 zł.), wykup rzeźni (1.500.000), nowe bruki (2.000.000 zł.), budowa nowych szkół (1.000.000 zł.), wykończenie budynków szkolnych (510.000 zł.), budowa szpitala (1.000.000 zł.), zakup terenów (500.000 zł.), roboty w Parku Ludowym (500.000 zł.).

Do tego dochodzą pozycje pomniejsze, uwidocznione w zestawieniu budżetowym.

Na budowę domów robotniczych przewidujemy kredyty kontyngentowe na rok 1929 i 1930 z tem, że będziemy się starali otrzymać kredyt krótkoterminowy na poczet kontyngentu na rok 1930, tak ażeby w roku bieżącym ukończyć budowę 20 kamienic i oddać ludności robotniczej 917 mieszkań.

Przygotowujemy projekt sfinalizowania dalszej budowy kanalizacji i budowy wodociągów drogą pobierania specjalnych dopłat od właścicieli tych obiektów, którym kanalizacja i wodociągi przyniosą specjalne korzyści, a więc nieruchomości, zakładów przemysłowych i handlowych i placów.

Wśród projektowanych inwestycji są takie, jak cegielnia i rzeźnia, które jako rentujące się mogą same opłacić koszty zaciągniętych dla ich potrzeb pożyczek.

Kwotę 1.000.000 zł. na budowę nowych szkół otrzymać mamy, zgodnie z obietnicą, z Banku Komunalnego. Znaczna kwota, bo 4.425.072 zł. nosi tytuł pożyczki pod lombard papierów wartościowych, stanowiących własność miasta. Po tego rodzaju pożyczkę sięgniemy tylko w ostateczności, mając nadzieję, iż oszczędna gospodarka i wzrastające wpływy pozwolą nam, gdy będziemy przystępowali do realizacji poszczególnych pozycji wydatkowych, zaproponować Radzie Miejskiej inne sposoby ich pokrycia.

Wysoka Rado! Takie są najważniejsze zamierzenia skarbowe na rok przyszły według projektu Magistratu, akceptowanego przez Komisję Skarbową.

Rozumiemy, iż będąc gospodarzami całego miasta nie możemy się ograniczyć do uwzględnienia interesów jednej tylko klasy społecznej. Są potrzeby ogólno-miejskie, lub poszczególnych grup ludności, które zasługują na uwagę i takie mieliśmy również na oku. Niemniej jednak twier-

dzimy, iż w mieście o tak znacznem skupieniu robotników jak Łódź, przy tak nędznych przytem warunkach bytowania robotniczego, potrzeby tej klasy powinny być wysunięte na plan pierwszy, ona przedewszystkiem ma prawo do czujnej i troskliwej opieki władz miejskich.

Odrzucić tutaj musimy podsuwane nam częstokroć kryterjum wysokości podatków opłacanych przez daną grupę społeczną. Klasa robotnicza może płacić mało podatków w gotówce. Ale płaci je w kwotach olbrzymich mozołem swoim, potem, zdrowiem i życiem, stwarzając i utrzymując ogromne bogactwa, mieszczące się w Łodzi, a należące do innych klas społecznych. Stąd, jeśli nawet pominąć motywy humanitarne, jej jest prawo niezaprzeczone do świadczeń i opieki ze strony miasta. Magistrat obecny szczyci się tem, iż nie tylko na podstawie otrzymanych mandatów ale i linii kierunkowych swojej gospodarki gminnej ma prawo nazywać się Magistratem robotniczym.

Tasamą drogą, drogą wytyczoną przez działalność pierwszego roku pracy, iść będziemy dalej.

Magistrat m. Łodzi w obronie eksmitowanych

W wykonaniu uchwały Rady Miejskiej z dnia 17 stycznia r. b. Magistrat wystosował do Pana Prezesa Rady Ministrów memorjał w sprawie wstrzymania wzrostu stawek komornego dla mieszkań jedno- i dwuizbowych oraz o powstrzymanie eksmisji z tej kategorii lokali w okresach zimowych.

Memorjał stwierdza na wstępie, iż dalszy wzrost stawek komornego dla mieszkań jedno- i dwuizbowych, które z dniem 1 stycznia r. b. osiągnęło 61 proc. stawki przedwojennej, zagraża w sposób dotkliwy egzystencji szerokich warstw ludności miast polskich.

W Łodzi wzrost tych stawek dotyka niemal trzech czwartych ogółu ludności, bowiem w mieszkaniach jednopokojowych zamieszkuje około 74 proc. ludności miasta. Ciężary, powstałe z podwyżki stawek komornego, pochłaniają niemal całkowicie podwyżkę płac, jaką otrzymali ostatnio robotnicy, zatrudnieni w łódzkim przemyśle włókienniczym.

Ogólne położenie materialne warstw robotniczych i pracowniczych nie usprawiedliwia również obarczenia olbrzymiej rzeszy ludności pracującej tak znacznym ciężarem, jak dalszy wzrost stawki komornego.

Jakkolwiek sytuacja ogólna pod względem stanu zatrudnienia, uległa poprawie, to jednak skutki długotrwałego kryzysu i bezrobocia o wysokiem napięciu, kiedy liczba bezrobotnych dosięgała 40 tysięcy głów rodzin, ciąży w dalszym ciągu na rzeszach pracowniczych, a i w chwili obecnej liczba bezrobotnych dosięga niemal 20 tysięcy osób, z której to liczby przeszło 9 tysięcy żadnych zasiłków nie otrzymuje. Stan częściowego bezrobocia trwa w dalszym ciągu. Liczba robotników pracujących niepełny tydzień stanowi około 25 proc. ogólnej liczby zatrudnionych. Równie ciężka jest sytuacja rzesz chałupników i rzemieślników, na których w analogiczny sposób zaciążyły skutki długotrwałego kryzysu.

Memorjał zaznacza dalej, iż Magistrat m. Łodzi już w swych poprzednich wystąpieniach w tej sprawie podkreślał, iż podwyższenie stawki

komornego dla mieszkań 1-pokojowych pociągnąć za sobą musi znaczny wzrost liczby wyeksmitowanych, bowiem przeciętne kategorie robotników, zatrudnionych w przemyśle włókienniczym, nie są w stanie ponosić ciężarów, powstających z tytułu podwyżki komornego.

Wobec stale wzrastającej liczby wyeksmitowanych, Magistrat m. Łodzi nie ma możliwości dostarczenia pozbawionym dachu nad głową odpowiednich pomieszczeń. Pomimo oddania do użytku w ubiegłym miesiącu domu dla wyeksmitowanych, w którym pomieszczono około 100 rodzin, znaczna liczba wyeksmitowanych jest pozbawiona dachu nad głową. Szeregi bezdomnych powiększają jeszcze rodziny, usunięte z domów, grożących zawaleniem. Sytuacja wyeksmitowanych w okresie srożącej się zimy jest tragiczna, nawet przy jak najszybszym udzieleniu im pomocy przez władze miejskie. Jedna noc, spędzona pod gołym niebem, grozi niebezpieczeństwem dla życia.

Z powyższych względów Magistrat m. Łodzi zwraca się w konkluzji memoriału do Pana Prezesa Rady Ministrów o spowodowanie w drodze właściwej zmiany artykułu 6 Ustawy o ochronie lokatorów z dnia 11-go kwietnia 1924 roku w sensie powstrzymania wzrostu stawki procentowej komornego dla mieszkań jednopokojowych oraz o powstrzymanie eksmisji z tej kategorii lokali w okresach zimowych, t. j. od dnia 1 października do dnia 1 marca.

RUCH SŁUŻBOWY ZA M. GRUDZIEŃ 1928 ROKU.

A. Zaangażowania.

1. *Wilk - Kempner Józef*
z dniem 1 grudnia 1928 roku do Wydziału Statystycznego w charakterze dietariusza z uposażeniem według 1/25 VIII st. sł.
2. *Dr. Tomaszewiczowa Zofja*
z dniem 1. 12. 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze ordynatora III Ambulatorjum Miejskiego z uposażeniem według II st. sł.
3. *Szmidt Paweł*
z dniem 10. 12. 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze lekarza weterynaryjnego Rzeźni Miejskiej z uposażeniem według III st. sł. na 3-miesięczny okres pracy przygotowawczej.
4. *Wasilewska Elżbieta*
z dniem 1. 12. 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze dozorczyń Oddział. szpitala w Radogoszczu z uposażeniem według XI st. sł. na 3-miesięczny okres pracy próbnej.
5. *Stęborowski Bolesław*
z dniem 11. 12. 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.
6. *Lasota Stefan*
z dniem 11. 12. 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.

7. *Harnasson Jerzy Marjan*
z dniem 1. 12. 1928 roku do Wydziału Finansowego w charakterze tymczasowego referenta z uposażeniem według 1/25 IV st. sł.
8. *Werdin Karol*, 9. *Kajzer Alfons*, 10. *Sikorska Zofja*, 11. *Mertin Henryk*, 12. *Walaszczyk Edward*, 13. *Kolasińska Natalja*, 14. *Klikauer Józef*, 15. *Sujkówna Zofja*, 16. *Spałowa Elżbieta*, 17. *Adamska Janina*, 18. *Kaczmarkówna Janina*
z dniem 19. 11. 1928 roku do Urzędu Przemysłowego I instancji w charakterze tymczasowych pracowników z uposażeniem według 1/25 VI st. sł.
19. *Świderski Józef*, 20. *Litwak Mojżesz*, 21. *Krysiak Marjan*, 22. *Bornsztajn Jakub*, 23. *Lewandowski Kazimierz*, 24. *Kotlicki Leon*, 25. *Łazuchiewicz Wacław*, 26. *Lerner Feliks*, 27. *Kubiak Bolesław*, 28. *Orzechowski Czesław*
z dniem 15. 11. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowych kontrolerów z uposażeniem według 1/25 IX st. sł.
29. *Jakubiak Józef*
z dniem 1. 12. 1928 roku do Wydziału Gospodarczego w charakterze dozorczy dziennego budynków miejskich przy ul. Podmiejskiej z uposażeniem według 1/25 XI st. sł.
30. *Marczyński Władysław*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.
31. *Pawlak Henryk*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.
32. *Wysocki Feliks*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Wydziału Oświaty i Kultury w charakterze tymczasowego woźnego z uposażeniem według 1/25 X st. sł.
33. *Makowski Tadeusz*
z dniem 12. 12. 1928 roku do Centralnej Ekspedycji Wydziału Prezydjalnego w charakterze tymczasowego gońca z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.
34. *Garfinkiel Mojżesz*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze kontraktowego rachmistrza z uposażeniem według VI st. sł.
35. *Ciesielski Edward*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze kontraktowego rachmistrza z uposażeniem według VI st. sł.
36. *Kamiński Karol*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze kontraktowego rachmistrza z uposażeniem według VI st. sł.
37. *Gulewski Józef*
z dniem 19. 11. 1928 roku do Wydziału Finansowego w charakterze tymczasowego pracownika z uposażeniem według 1/25 III st. sł.

38. *Prasałowska Stefania*
z dniem 18. 12. 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze tymczasowej mikrokopistki Rzeźni Bałuckiej z uposażeniem według 1/25 IX st. sł.
39. *Małek Lucjan*
z dniem 17. 12. 1928 roku do Wydziału Prezydjalnego w charakterze gońca Centralnej Ekspedycji z uposażeniem według 1/25 XII st. sł.
40. *Szosland Wacław*
z dniem 29. 11. 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze tymczasowego sekwestratora z uposażeniem według 1/25 VI st. sł.
41. *Wojcieszko Władysław*, 42. *Wajnberg Józef*, 43. *Marks Henryk*,
44. *Miller Feliks*, 45. *Pietrzykowski Władysław*, 46. *Szymański Wacław*,
z dniem 29. 11. 1928 roku do Wydziału Podatkowego w charakterze tymczasowych sekwestratorów z uposażeniem według 1/25 VI st. sł.
47. *Józefowicz Jan*
z dniem 10. 12. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze majstra instruktora stolarskiego przy Miejskim Domu Pracy dla mężczyzn z uposażeniem zł. 11.90 dziennie.
48. *Rozmarynowska Kazimiera*
z dniem 6. 12. 1928 roku do Wydziału Zdrowotności Publicznej w charakterze tymczasowej szwaczki z uposażeniem według IX st. sł.
49. *Zawadzka Wiktorja*
z dniem 22. 11. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowej praczki z uposażeniem według IX st. sł.
50. *Czerwińska Julja*
z dniem 26. 11. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowej praczki z uposażeniem według IX st. sł.
51. *Sokolowska Marja*
z dniem 26. 11. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowej praczki z uposażeniem według IX st. sł.
52. *Dr. Molka Adam*
z dniem 26. 11. 1928 roku do Wydziału Opieki Społecznej w charakterze tymczasowego lekarza Domu Starców i Kalek i Domu dla chronicznie chorych z płacą zł. 3.80 za godzinę.
53. *Mrowiec Wacław*
z dniem 3. 12. 1928 roku do Urzędu Przemysłowego I instancji w charakterze tymczasowego pracownika z uposażeniem według 1/25 VIII st. sł.
54. *Kliszkówna Rozalja*
z dniem 3. 12. 1928 roku do Urzędu Przemysłowego I instancji w charakterze tymczas. pracowniczkki z uposażeniem według 1/25 VIII st. sł.

(Dok. nast.)

SPRAWOZDANIE**Wydziału Kanalizacji i Wodociągów Magistratu m. Łodzi
za miesiąc grudzień 1928 r.**

W grudniu wykonano 1.211 m. b. kanałów miejskich i zamknięto roboty. Właściwym okresem pracy była tylko pierwsza połowa miesiąca, gdyż od 15 grudnia były już tylko prowadzone roboty likwidacyjne i porządkowe.

PRZEBIEG ROBÓT.

Budowa Stacji Oczyszczania Ścieków na Lublinku. Ukończono montaż 6 sit ruchomych „Geigera” oraz napędy elektryczne do nich. Otynkowano fundamenty sit, ustawiono schody, podmurowano podłogę Stacji pod tory kolejki wreszcie uporządkowano gmach oraz wywieziono materiały i inwentarz do Składow Działu Gospodarczego i Budowy Kanałów.

W zimie będą roboty na Stacji dalej prowadzone: montaż elewatorów do piasku, transporterów, balustrad, kolejki i t. p.

Odcinek II. Zakończył budowę kanału na ulicy Towarowej (mur. 100/175) 25 m. b., dochodząc do ul. Konstancyńskiej, z 1 bocznym wejściem i 1 śniegowcem.

Odcinek II-a. Dokończył kanał na ul. Konstancyńskiej od ulicy Towarowej do Zakątnej mur. 90/160 cm. — 284 m. b. z trzema wjazdami i jednym bocznym wejściem.

Odcinek III. Wykonał kanały: na ul. Południowej od Wschodniej do Piotrkowskiej mur. 90/100 cm. — 195 m. b.; na ul. Wschodniej od Południowej do Kamiennej mur. 60/110 cm. — 40 m. b. Razem 235 m. b. z 2 połączeniami, 4 bocznymi wejściami, 8 wjazdami i 16 wentylatorami.

Odcinek IV. Roboty mularskie były już zakończone w listopadzie, w grudniu dokończono zasypkę i brukowanie ul. Cegielnianej.

Odcinek V. Wykonał kanały: na ul. Wólczańskiej od 6 Sierpnia do Andrzeja rur. 45 cm. — 240 m. b.; na ul. Zachodniej od Cegielnianej do Zawadzkiej rur. 35 cm. — 136 m. b. Razem 376 m. b. z 3 wjazdami i 7 otworami lampowemi. Poza powyższymi robotami, zakończono zasypkę i roboty brukarskie na ul. Zachodniej i Skwerowej.

Odcinek V-a. Wybudował kanały na ulicach: Wschodniej od Narutowicza do ul. Cegielnianej rur. 45 cm. — 230 m. b. i Wschodniej od Cegielnianej do ul. Kamiennej rur. 25 cm. — 61 m. b. Razem 291 m. b. z 3 wjazdami i 5 wentylatorami.

Studzienki deszczowe. W grudniu wykonano 11 studzienek. Od 1. I. do 1. XII. 1928 r. — 97 studzienek. Razem 108 studzienek.

Betoniarnia wykonała różnych wyrobów betonowych 6,464 sztuki.

Kopalnia piasku dostarczyła na roboty 466 m³ piasku.

Konserwacja Starej Sieci Kanałowej. W grudniu wykonano jedynie drobne roboty konserwacyjne i czyszczenie kanałów wzgl. studzienek ulicznych.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

W grudniu przyjęto na Dział Gospodarczy: cementu 11 wag. około 165 tonn, kamionek 11 wag. ok. 165 tonn, różnych materiałów 2 wag. około 30 tonn. Razem 24 wag. ok. 360 tonn.

Na roboty wysłano w grudniu: cementu 11 wagonetek ok. 55 tonn, cegły 65 wagonetek ok. 325 tonn, kamionki 15 wagonetek ok. 75 tonn, różnych materiałów 19 wagonetek ok. 95 tonn. Razem 110 wagonetek około 550 tonn.

Ruch transportowy spadł w grudniu do minimum z powodu zamknięcia robót i ukończenia dostaw.

Warsztaty Działu Gospodarczego wykonywały w grudniu kraty rynsztokowe dla Starych Kanałów, okucia różne, reperacje wywrotek i zwrotnic, bramę dla składów Inspekcji Sieci, dach na wozownię, łaty miernicze etc. etc.

INSPEKCYJA SIECI

W grudniu oczyszczono 153 wentylatory, 103 studzienki uliczne, burzowice przy ul. Obywatelskiej i 3 km. kanałów wywożąc z nich ogółem 48 m³ szlamu i piasku.

POŁĄCZENIA DOMOWE.

W grudniu wykonano nadzór techniczny nad budową połączeń kanalizacyjnych w 13 posesjach.

Do 1 stycznia 1929 r. zatwierdzono ogółem planów połączeń dla 30 posesyj. Z tych połączono do 1. I. 1929 r. — 17; roboty są prowadzone w 4; roboty są przerwane w 2; robót nie rozpoczęły pozostałe 7. Razem jak wyżej 30 posesyj.

STAN ZATRUDNIENIA.

Oddziały	Na 1 grudnia 1928 r.			Na 31 grudnia 1928 r.		
	Dniówkowi	Akor-dowi	Razem	Dniówkowi	Akor-dowi	Razem
1. Biuro Główne	5	—	5	5	—	5
2. Dział Gospodarczy	84	36	120	44	—	44
3. Budowa St. Lublinek	71	—	71	39	—	39
4. Odcinek II	56	70	126	8	—	8
5. " II-a	84	241	325	12	—	19
6. " III	192	97	289	32	22	54
7. " IV	84	67	151	9	—	9
8. " V	181	107	288	35	44	79
9. " V-a	100	45	145	5	—	5
10. Betoniarnia i kop. piasku	73	—	73	39	—	39
11. Skład B. K.	4	—	4	15	—	15
12. Dział St. Kanałów	17	—	17	10	—	10
13. Oddział Pomiarów	6	—	6	6	—	6
14. Inspekcje Sieci	9	—	9	9	—	9
Razem	966	663	1.629	275	69	341

Zmniejszenie zatrudnienia z 1629 robotników do 341 biegnie równoległe z likwidacją robót. Cyfra ta w połowie stycznia opadnie jeszcze bardziej, po ostatecznem uporządkowaniu i zakończeniu robót.

Sprawozdanie kasowe na 31 grudnia 1928 r. nie zostaje podane, ponieważ prace związane z zakończeniem roku potrwiają nieco dłużej. Będzie ono włączone do sprawozdania rocznego za 1928 rok.

KRONIKA MIEJSKA.

W sprawie założenia w Łodzi „Uniwersytetu Pracy“. W związku z pobytem w Łodzi p. naczelnika Wydziału Szkolnictwa Zawodowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, dr. Waryńskiego, oraz wizytatora tegoż Ministerstwa, p. Chrzczonowicza, odbyła się dn. 16 b. m. w sali posiedzeń Magistratu konferencja informacyjna w sprawie założenia w Łodzi pierwszego w Polsce Uniwersytetu Pracy. W konferencji tej wzięli udział pp. wicewojewoda Lewicki, prezydent Ziemięcki, wiceprezydent Rapalski, wiceprezydent dr. Wieliński, ławnik Smolik, prezes Rady Miejskiej inż. Holcgreber, wiceprezes Klim, wizytatorzy szkolnictwa zawodowego Chrzczonowicz i Krzywobłocki, rektor Wolnej Wszechnicy, dr. Vieweger oraz przedstawiciele sfer nauczycielskich.

Zebrań zagaił p. ławnik Smolik, poczem p. naczelnik dr. Waryński zapoznał obecnych z ideą „Uniwersytetu Pracy“, jako instytucji w najszerszym zakresie dokształcającej, obejmującej promieniem swej działalności wszystkich, biorących udział w pracy wytwórczej.

Jako zaczątek „Uniwersytetu Pracy“ na gruncie łódzkim należałoby uznać istniejącą już sieć miejskiego **szkolnictwa** zawodowego, projektowane Muzeum Techniczno - Przemysłowe, kursy rzemieślnicze, organizowane przez cechy itd.: Chodziłoby właśnie — w myśl oświadczeń delegata Ministerstwa W. R. i O. P. — o scentralizowanie i skomasowanie wysiłków władz i społeczeństwa w dziedzinie udostępnienia robotnikom i rzemieślnikom kształcenia i dokształcania fachowego wszelkich stopni.

Nad referatem p. dr. Waryńskiego wywiązała się obszerna dyskusja, oświetlająca wszechstronnie sprawę „Uniwersytetu Pracy“ oraz trudno-

ści, wyłaniające się w związku z inicjatywą jego założenia. W celach propagandy idei „Uniwersytetu Pracy“ wydana zostanie przez Magistrat specjalna broszura. Władze miejskie pójdą całkowicie na rękę zamierzeniom Ministerstwa Oświecenia w realizacji „Uniwersytetu Pracy“, powołując przede wszystkim organ fachowo-doradczy, złożony z przedstawicieli nauczycielstwa, robotników, techników itd., dla opracowania konkretnego planu pracy.

O utworzeniu w Łodzi centrali mlecznej. Pod przewodnictwem p. prezydenta Ziemięckiego odbyła się dnia 16 bm. przy udziale reprezentantów Spółdzielni jajczarsko - mleczarskiej, spółdzielni powszechnej, Związku producentów mleka i przedstawicieli zainteresowanych wydziałów Magistratu, konferencja informacyjna w sprawie utworzenia w Łodzi centrali mlecznej (hurtowej rozlewni mleka).

W wyniku dłuższej dyskusji wysunięte zostały dwie koncepcje. Pierwsza — utworzenia dla tego celu przedsiębiorstwa o typie spółdzielni z udziałem kapitału miejskiego, druga — utworzenie przedsiębiorstwa prywatnego przy poparciu miasta. Ostateczną decyzję w tej sprawie poweźmie Magistrat na podstawie wyników dyskusji. Utworzenie centrali mlecznej zapewni ludności mleko o wyższej wartości odżywczej i spowoduje obniżenie cen tegoż, stanowiąc więc będzie dalszy krok, obok poczyniań Rady Nabiałowej, ku rozwiązaniu problemu mlecznego na terenie Łodzi.

Kolonja na Polesiu Konstantynowskiem. Dnia 14 bm. pod przewodnictwem p. prez. Ziemięckiego, odbyło się kolejne posiedzenie Magistratu, na którym m. in. załatwiono szereg spraw, związanych z wykończeniem kolonji mieszkaniowej na

Polesiu Konstantynowskiem. Magistrat zatwierdził mianowicie projekty konkursów i umów na wykonanie robót kanalizacyjno - wodociągowych, budowlanych i instalacyjno-oświetleniowych na Kolonji oraz postanowił, że wszystkie mieszkania zaopatrzone zostaną w instalacje gazowe (rurociągi) i że wewnętrzny teren kolonji otrzyma oświetlenie z lamp gazowych (wewnątrz domów zaprowadzona będzie elektryczność). Wniosek Komitetu Budowy, Kolonji co do urządzenia w jej domach centralnego ogrzewania nie uzyskał aprobaty Magistratu, tak że na Kolonji w celach ogrzewania budowane będą w mieszkaniach piece.

Notariusze a sprawy podatkowe miejskie. Do dnia 1 września 1928 roku wymiar i pobór na rzecz kasy miejskiej 2 proc. opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości uskuteczniane były przez miejscowych notariuszów, którzy za czynności powyższe, łącznie z wypełnieniem odpowiedniego formularza, otrzymywali 4 proc. zainkasowanej na rzecz kasy miejskiej należności.

Naskutek pisma Ministerstwa Sprawiedliwości dalszy pobór tej opłaty został przez nich zaniechany z dniem 1 września 1928 roku, wobec czego opłaty aljenacyjne Wydział Podatkowy zmuszony jest wymierzać i pobierać samoistnie. Biorąc jednak pod uwagę, że dla akcji wymiarowej należycie wypełnione formularze zawiadomień o spisaniu aktu przewłaszczenia stanowią materiał podstawowy, że — dalej — notariusz żadnym przepisem prawnym nie jest obowiązany do informowania miejskich władz podatkowych o sporządzeniu aktu, i że wreszcie nikt nie może być pociągnięty do bezpłatnego świadczenia na rzecz Kasy Miejskiej, o ile odnośne ustawy wyraźnie tego nie przewidują — Magistrat postanowił przyznać miejscowym notariuszom, począwszy od dnia 1 września 1928 roku, tytułem wynagrodzenia,

po 1 zł. od każdego w ciągu dni 7 od daty zawarcia umowy nadesłanego formularza.

Z delegacji Wydziału Plantacji Miejskich. Pod przewodnictwem p. ławnika Harasza odbyło się posiedzenie delegacji Wydziału Plantacji Miejskich. Delegacja zatwierdziła plan robót inwestycyjnych w parkach miejskich w ramach budżetu na rok 1929/30.

Następnie delegacja omówiła sprawę: przeniesienia strzelnicy z terenów Parku Ludowego oraz robót terenowych wokół Pomnika Poległych. Poza tem delegacja załatwiła sprawę zakupu nasion.

Pozwolenia na budowę studzien. W związku ze zdarzającymi się wypadkami zamykania studzien, wskutek wybudowania ich w nieodpowiednim miejscu, Wydział Zdrowotności Publicznej przypomina, że budowa wszelkiego rodzaju nowych studzien oraz przebudowa studzien już istniejących, odbywać się może wyłącznie za pozwoleniem Miejskich Władz Sanitarnych. O pozwolenie zwracać się należy do Oddziału Sanitarnego Wydziału Zdrowotności Publicznej (Plac Wolności Nr. 1, pokój Nr. 8), który przed rozpoczęciem prac ustali, czy miejsce, wybrane na budowę, odpowiada wymaganiom Rozporządzenia Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami z dn. 25 października 1920 roku. Niestosujący się do powyższego obowiązku, karani będą na podstawie art. 8 Ust. z dnia 14 lipca 1920 roku przewidującej karę grzywny do 1000 zł. i aresztu do 3 miesięcy.

Niezależnie od tego, studnie wybudowane w nieodpowiednim miejscu będą pieczętowane.

Z Urzędu Zasiłkowego Magistratu m. Łodzi. Według obliczeń Urzędu Zasiłkowego Magistratu m. Łodzi ogólna liczba osób, pobierających zapomgi doraźne w okresie od 21 do 27 stycznia wynosiła 308, w tem 286

mężczyzn i 22 kobiet. W okresie tym wypłacono zasiłków dorącznych na ogólną sumę 5,046 zł. 75 gr.

Zasiłki ustawowe pobierało ogółem 12,014 osób, w tem 8,730 mężczyzn i 3,284 kobiet. Suma wypłaconych zasiłków wynosiła 173,794.10 zł., w tej liczbie pobierało zasiłki 2740 bezrobotnych robotników sezonowych.

Zachorowania na choroby zakaźne. W ciągu tygodnia od dnia 3 do 9 lutego r. b. włącznie zgłoszono do Wydziału Zdrowotności Publicznej następujące przypadki chorób zakaźnych:

Dur brzuszny 3 przypadki (w tygodniu poprzednim 4 przypadki), płonica 18 przypadków (w tygodniu poprzednim 12 przypadków), błonica 23 przypadków (w tygodniu poprzednim 21 przypadków), dżentwica karku 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — przyp.), odra 18 przypadków (w tygodniu poprzednim 16 przypadków), róża 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — przyp.), krztusiec 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — przyp.), gorączka połogowa 2

przypadki (w tygodniu poprzednim 8 przypadków).

Ogółem zanotowano w tygodniu ubiegłym 69 przypadków, w tygodniu poprzednim 67 przypadków.

W ciągu tygodnia od dnia 10 do dnia 16 lutego r. b. włącznie zgłoszono do Wydziału Zdrowotności Publicznej następujące przypadki chorób zakaźnych:

Dur płamisty 1 przypadek (w tygodniu poprzednim — przyp.), dur brzuszny 9 przypadków (w tygodniu poprzednim 3 przypadki), płonica 19 przypadków (w tygodniu poprzednim 18 przyp.), błonica 17 przypadków (w tygodniu poprzednim 23 przyp.), dżentwica karku 1 przypadek (w tygodniu poprzednim 1 przyp.), odra 14 przypadków (w tygodniu poprzednim 18 przyp.), róża 3 przypadki (w tygodniu poprzednim 1 przyp.), gorączka połogowa 13 przypadków (w tygodniu poprzednim 2 przyp.), ospa wietrzna 2 przypadki (w tygodniu poprzednim — przyp.).

Ogółem zanotowano w tygodniu ubiegłym 74 przypadków, w tygodniu ubiegłym 69 przypadków.

Z ŻYCIA MIAST POLSKICH.

SAMORZĄD STOLECZNY.

Granice miasta.

Opracowany nowy plan regulacyjny miasta uwzględnia wiele zmian w zakresie obecnych granic miasta. Granice dzisiejszej Warszawy ustalone przez okupantów, oparte są na przypadkowym przeprowadzeniu linii na planie Warszawy i okolic. Systemu lub myśli przewodniej nie można się tu doszukać. Często granica Warszawy przebiega środkiem ulicy, lub polem, często nawet dzieląc prywatną posesję, która w ten sposób częściowo okazała się w Warszawie, częściowo w powiecie.

Obecnie projektowane granice mają uwzględniać naturalne warunki

gleby, czy otoczenia. Zatem rzeczki, strumyki, kotliny, pagórki — będą wyzyskane, aby oznaczyć dokładną i dobrze pomyślaną granicę dla miasta. Niektóre części sąsiadujących z miastem gmín byłyby przyłączone do miasta.

Parki miejskie.

Próby i doświadczenia Magistratu z lat ubiegłych wykazały, że jedynie asfalt nadaje się na chodniki w ogrodach. Ubijanie gruzu, żuzli, lub cegły tłuczonej nie daje pożądaných rezultatów i w krótkim czasie taki chodnik pod wpływem opadów, mechanicznego działania i innych czynników niszczy się zupełnie. Płyty betonowe byłyby dobre, gdyby nie

kurz, przez nie wytwarzany. Pod wpływem chodzenia ściera się beton dość szybko, tworząc warstwę pyłu i piasku. A więc jedynie asfalt nadaje się w pełni do pokrywania nim dróg w ogrodach. Chodzi tu o takie drogi w ogrodach, które mają wyraźny charakter przejściowy, a nie parkowy.

Do budżetu na rok 1929/30 wydział techniczny wstawił odpowiednią pozycję na asfaltowanie tych dróg.

MIEJSKI PODATEK HOTELOWY.

Na posiedzeniu międzyministerjalnej komisji hotelarskiej omawiano żądanie właścicieli hoteli zniesienia miejskich podatków w hotelach. Komisja uznała raczej za wskazane ograniczenie wysokości tego podatku, obracając go, o ile możliwości, szczególnie o ile jest ściągany od cudzoziemców, na propagandę danej miejscowości zagranicą.

W wielu większych miastach zagranicą podatek ten ściągany w formie ryczałtu, płaconego przez właścicieli hoteli, przeznaczony jest na cele propagandy turystycznej, prowadzonej przez miejskie biura propagandy turystyki.

W Polsce sprawa ta jest specjalnie aktualna dla Warszawy, Krakowa i Poznania, jako tych miast, które najbardziej przystosowane są do przyjęcia cudzoziemców. Miasta te albo wcale nie rozwijają propagandy turystycznej zagranicą (Warszawa, Poznań), albo czynią to w stopniu niedostatecznym (Kraków).

ROZWIĄZANIE RAD MIEJSKICH.

Urząd wojewódzki w Białymstoku zawiadomił prezdynta miasta **Grodna**, że Minister Spraw Wewnętrznych, przychyłając się do wniosku wojewody białostockiego, rozwiązał Radę Miejską w Grodnie. Czynności Rady Miejskiej zostały przekazane prezydium Magistratu. Termin no-

wych wyborów nie został jeszcze wyznaczony.

Rada Miejska miasta **Wejherowa** w powiecie morskim została naskutek zarządzenia Rady Ministrów rozwiązana.

KRAKÓW.

Majątek gminy miasta Krakowa w obecnej chwili przedstawia wartość 188,000,000 zł., w czem: grunty bez placów, ulic i plantów — 80,000,000, 172 budynki miejskie — 36,000,000, przedsiębiorstwa i zakłady miejskie — 65,000,000, udziały gminy w przedsiębiorstwach — 7,000,000, ponadto zbiory muzealne nie dające się ocenić. Dług Krakowa wynosi 25 milj. złotych. Ogółem posiada gmina gruntów 1,215 ha, z czego dzierżawi 640 ha, z których czynsz wynosi razem 57,053 zł. Budynki miejskie obejmują 407 mieszkań.

Ludność wynosiła w roku 1867 — 49,000, w roku 1900 — 85,274, a według spisu z r. 1926 — 200,332 mieszkańców.

KRÓLEWSKA HUTA.

Na posiedzeniu Rady Miejskiej po referacie prezydenta miasta, uchwalono jednomyślnie przyłączyć do Królewskiej Huty gminy Chorzów i Nowe Hajduki. Prezydent Spaltenstein oświadczył, iż przyłączenie tych dwóch gmin do Królewskiej Huty jest konieczne, ponieważ Królewska Huta nie posiada absolutnie żadnych parcel niezbędnych do rozbudowy miasta. Natomiast na terenie Chorzowa i Nowych Hajduk znajduje się mnóstwo gruntów, które świetnie nadają się pod parcele budowlane. Budżet gminy Chorzów wynosi 700 tys. złotych, podczas, gdy Królewska Huta na same szkoły wydaje rocznie 1,200,000 złotych, na opiekę socjalną 1,100,000 zł. Wobec tego przyłączenie Chorzowa i Nowych Hajduk będzie mogło przynieść gminom tym jedynie korzyści finansowe.

STANISŁAWÓW.

Rada Miejska uchwaliła jedno-myślnie projekt budżetu na rok 1929/30 w brzmieniu Magistratu. Budżet wynosi w wydatkach i dochodach zwyczajnych i nadzwyczajnych 4,705,407 złotych. Budżet obecny w porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększony jest o 10 proc.

Z okazji 200-letniego jubileuszu gimnazjum państwowego w Stanisławowie Rada Miejska m. Stanisławowa uchwaliła utworzyć 3 stypendja po 400 zł. dla biednych sierot, urodzonych i zamieszkałych w Stanisławowie i uczęszczających do tegoż gimnazjum.

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza publiczny przetarg na wykonanie robót wodociagowych i kanalizacyjnych w Kolonji Mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim w Łodzi.

Oferty mogą być składane tylko na całość robót, objętych sporządzonemi przez Magistrat projektem i kosztorysem.

O budowę ubiegać się mogą tylko przedsiębiorstwa i firmy zarejestrowane.

Oferty pisemne na oryginalnych ślepych kosztorysach, całkowicie wypełnionych, odpowiadające zatwierdzonemu przez Magistrat m. Łodzi w dniu 14 lutego 1929 r. „Warunkom Przetargu”, należy składać w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi — Plac Wolności Nr. 14 pokój Nr. 44. do dnia 8 marca 1929 r. włącznie do godz. 10-ej rano w kopertach podwójnych, zalakowanych pieczęcią firmową, każda z napisem: „Oferta do przetargu, mającego się odbyć dnia 8 marca 1929 roku, na roboty wodociagowe i kanalizacyjne na Polesiu Konstantynowskim” i podaniem nazwy oferującej firmy i jej adresu; z kopert tych wewnętrzna będzie zawierała samą ofertę, zewnętrzna zaś prócz wyżej wspomnianej koperty powinna mieścić w sobie także dowód złożenia wadium na rzecz Magistratu m. Łodzi w wysokości dwudziestu pięciu (25) tysięcy złotych. Wadium to winno być złożone w gotówiznie, w listach gwarancyjnych Banku Gospodarstwa Krajowego lub też w papierach procentowych i innych wartościach, przewidzianych w punktach: 2, 3 i 4 § 1 Okólnika Ministerstwa Skarbu L. DOP. 5284/III z dnia 10 września 1927 roku podług skali procentowej ich kursu, ustalonej w tym Okólniku.

Oprócz tego najpóźniej do godz. 13-ej dnia 7 marca 1929 roku powinny być dostarczone do gmachu Magistratu Plac Wolności Nr. 14 — przewidziane § 9 „Warunków Przetargu” wzory, opatrzone w sposób trwały i wyraźny nazwą firmy.

O godz. 10-ej min. 30 dnia 8 marca 1929 roku Komisja dokona oględzin wzorów, dostarczonych przez firmy, o godzinie zaś 12-ej tegoż dnia w sali posiedzeń Magistratu przy Placu Wolności Nr. 14, pokój Nr. 24, odbędzie się otwarcie ofert.

Oferty nie odpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, nie będą rozpatrywane.

Warunki przetargu, warunki techniczne, ślepy kosztorys i projekt umowy można otrzymać od dnia 22 lutego 1929 roku w godzinach biurowych w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi — Plac Wolności Nr. 14, pokój Nr. 51 — za opłatą zł. 20.—. Tamże można obejrzeć projekt.

MAGISTRAT m. ŁODZI.**PRZETARG.**

M. gistrat m. Łodzi ogłasza przetarg na oddanie w dzierżawę gruntów miejskich w Rokicinach, w gminie Łaznowskiej, pow. Brzezińskiego o ogólnej powierzchni około 70 morgów 250 prętów.

Na życzenie mogą być wydzierżawione grunta częściowo.

Oferty wraz z proponowaną tenutą składać należy w terminie do dnia 1 marca 1929 roku w Wydziale Gospodarczym Magistratu m. Łodzi przy Placu Wolności Nr. 14, pokój Nr. 34.

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza przetarg na oddanie w dzierżawę na okres jednego roku lub dwóch lat części dóbr Wąwał, zwanej „Błękitne Źródła”, położonej w gminie Unewel pow. Opoczyńskiego a stanowiącej własność Gminy Miejskiej Łódź.

Dzierżawa obejmuje zabudowania gospodarcze, młyn wodny i grunta o obszarze 39 morgów 60 prętów.

Oferty wraz z proponowaną tenutą należy w terminie do dnia 1 marca 1929 roku w Wydziale Gospodarczym Magistratu m. Łodzi, Plac Wolności Nr. 14, pokój Nr. 34.